

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizetheti: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P., kereskedéseiben
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordatca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglner (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyltér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt., félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

A kolozsvári egyetemről.

I.

Kolozsvár, oct. 7-én 1872.

(k—g) A tanárok kinevezése egyetemünkre már megtörtént — bevégzett tényvel állunk szemben, mely nagyjában az erdélyrészi közvéleményre kedvező hatást gyakorolt.

Ma már arról vitázni, vajjon nincs-e elcsúszva az egyetem felállítására, vajjon nem kellett volna-e, a tökéletesebb berendezés szempontjából még egy esztendő várni, hogy ez idő alatt egy a ministerium körében, mint a közvéleményt képviselő sajtóban behatóbban, tüzetesebben részrehajlatlanul vitattassék meg e fontos kérdés. — ma mondom, mind ezekről elmélkedni háládatlan egy munka lenne, mert elhatározott dolog egyetemünk novemberben való megnyitása.

Mi nem ringatjuk magunkat abban a hiedelemben, hogy a miniszter nekünk tökéleteset adott; különben ez teljes lehetetlenség is. Nem igen hisszük, hogy volna a föld kerekégén csak tíz ember is, kiknek véleménye egy intézmény minden részleteit illetőleg megegyeznék. — Ez a különböző felfogás, az emberi természetnek szükségképi következménye.

Ha a rokon- és ellenszenv, a személyes vonzalom érzetét semlegesíteni lehetne az emberi kebelben ily fontos kérdések megítélésénél, — ha feltételezhetnők azt, hogy minden ember félre tesz minden mellékérdeket, mely őt ide-oda huzza, s csak az igazságérzet szól belőle: — akkor azt hiszem, könnyű volna ily nagy fontosságú ügyekben is az általános megállapodás. — Így azonban természetesen találjuk, ha csaknem minden embernek maradt fenn még valami kívánni valója; s mert nem lehet mindenkinek a privát nézetét érvényre emelni, nem hiányzanak soha a vádak a szemrehányások a miniszter ellen. Ez az eljárás pedig nem a legcorrectebb. Ily nagy fontosságú, sokoldalú ügy elintézésénél minden felmerülhető hiányért egyetlen embert tenni felelőssé — igazságtalanság. Ha annak az egy embernek mindazon eszközök rendelkezésére állottak volna, melyek a helyes információ szerzésére szükségesek, akkor én is azt mondanám, jól van, ha nem azt az utat választotta a miniszter, melyet a közönség nyilvánulása neki kimutatott, feleljen minden lehető következményekért; ámde jelen esetben lehet-e ezt komoly megfontolással tenni?

Nem szeretnénk félre értetni; nem akarunk a minister ügyvédévé szegődni.

A rossz, a helytelen leginkább megrovandó akkor, ha azt a bársony székben ülők követik el. Azonban pillantsunk vissza a magyar hirlap-irodalomra, mily állást foglalt el ez egész jövő culturalis életünkre méjjen kiható kérdéssel szemben?

Nem szölok mostanról, mióta a tanárok kinevezettek. — Most, úgy látszik megindult az általános szó-áradat; ámbár most sem elvi, hanem inkább személyi kérdések körül forog a dolog. — Hanem szölok az ezen kinevezéseket megelőzőt időről. — Valljuk be az igazat, — bár szomoruan — hogy egy néhány nagyobb lap kivételével nem igen méltatott ez ügy komoly vitára, minden oldalról való meg-

hánysára. A közvéleményt képviselő sajtó edes keveset foglalkozott e fontos ügyvel. — Azokon a lapokon is, melyek egy pár cikket szenteltek az egyetem ügyének, nagyon is meglátszott, hogy inkább csak kötelességből teszik az egészet, mint valódi lelkesütségből, felvilágosításra czélzó őszinte jó szándékból. — Be másképpen tesz e tekintetben is a mívelt nyugot!

Emlékeztünk, nem sok idővel történt ezelőtt, Strassburgban nem egyetem felállításáról volt szó, hanem csak egy katedra betöltéséről, s ez az egyetlen kisebb rendű kérdés elég fontosnak ítéltetett arra, hogy hónapokon keresztül tartó toll-harcot idézzon elő úgy a szak-, mint a politikai lapokban. — Azután itt a szemünk előtt történt Bécsben, hogy az Oppolzer halálával megürült hely betöltése fölött, valószínűs szellemi tusa keletkezett, úgy elvi, mint a szellemi kérdéseket illetőleg.

Nálunk nem egy megürült katedra betöltése forgott fenn; az ügy sokkal fontosabb, sokkal általánosabb természetű vala: egy nagy culturalis kérdés czélszerű megoldása volt a kérdések kérdése.

Mi is kezdjük már megérteni, a mit Cséry János ezelőtt századokkal hangoztatott, hogy szem nélkülötét az egész test; — meguntuk már az örökös sötétben tapogatódzást, vagy a más szemre használatát; fel akarjuk nyitni országunknak a másik szemét is, hogy így azután kettővel lássunk tisztábban, s mégis ez életkérdés megoldását egyetlen embertől várjuk!

A sajtó félrehuzódott szépen, eszedesen s csak a személyes kérdések megítéléséhez szöllött seregesen hozzá, de csakis ezen oldalához az ügynek. — Kérdem bárkitől, honnan szerezzé meg a miniszter a helyes információt, utbaigazításokat a sok felé ágazó, sok tapasztalatot igénylő kérdésben? — Figyelmeztették a minisztert minden lépten-nyomon, hogy saját ítélete s tanácsossai véleményén kívül hallgasson a közvélemény nyilvánulására is. — Ámde miként hangozott a közvéleménye kérdésben? az elvi szempontokat illetőleg, — csaknem néma volt.

Ezeket a nehézségeket az egyetem jövő alakjának, hiányainak szemlélésénél vegyük figyelembe; meg azt se felejtjük, hogy a kolozsvári egyetem ügye már a harmadik miniszter kezébe került, a mi fontos momentum e bírálatnál, mert egészen más dolog, midőn az, a ki elkezdte a dolgot, folytatja és be is végzi, akkor ez egy ember ura minden ténynek, minden intézkedésnek.

A jelen esetben azonban hol az Ariadnefonál melynek segítségével eligazodhatnánk? Ki mondhatja meg az egyetem előkészítése körüli intézkedések meddig a Pauleré vagy tán az Eötvösé, s hol kezdődik Trefortnak tovább fejlesztő működése? ! A tényleges viszonyokat, a körülményeket vegyük tekintetbe, s csak azután ítéljünk.

Ez uttál, bár futólagosan meg kell emlékeznünk Schwartz Gyula javaslatáról is. Igen kitűnő javaslatában, melyet az országgyűlés figyelmébe ajánlott öt facultas felállítását sürgette. Osztjuk és aláírjuk teljesen nézetét. Magunk is azon véleményben vagyunk, hogy a

philosophiai tudományok a természetiakkal, a jogiak az államtudományakkal, kivéve azt a minden tudomány közt fennálló szellemi kapcsolatot, mely a tudomány világát egy szerves egészzé fűzi, semmi oly szoros összefüggésben nincsenek, mely az együtt tanítást igazolhatná. Ma úgy az államtudományok, mint a természeti, oly széles, beláthatlan tért nyitnak a kutatásra, hogy valódi szakemberek bármelyik pályán, csak a kellő elválasztás által képződhetnek nagyobb számmal. A munkafelosztás elvének tehát előbb-utóbb nálunk is diadalra kell jutni. Csak az a kérdés, mikor? Mi e kísérlet megtételére nem tartjuk alkalmas időpontnak a kolozsvári egyetem jelen megnyitását. Nem tudjuk, de azt hisszük, hogy rövid idő múlva, midőn a minister általános javaslatot fog benyújtani az egyetem végleges rendezéséről, tekintettel lesz a haladó kor e már megérett kérdéseire is. Most, midőn egyetemünk csak ideiglenesen szerveztetik a jelen alapon, nem volna czélszerű Schwartz javaslatával kísérletet tenni a végleges rendezésnél, ismételjük, hisszük, hogy tekintettel lesznek e modern eszme megtestesítésére.

Országgyűlés.

A képviselőház okt. 7-iki ülése.

Elnök: Bittó. Jegyzők: Szeniczey, Szöll, Kiss, Wächter.

A kormány részről jelen vannak: gr. Lónyay, Szlávay, dr. Pauler, Kerkapoly, Tóth, Wenckheim, Tisza és Trefort miniszterek.

A mult ülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesítették.

Elnök bejelenté Tancsics Mihály kérvényét, ki államsegélyt kér.

Wahrmann Mór következő interpellációt intéz a miniszterelnökhöz: Kész-e a t. miniszterelnök ur a fővárosok rendezéséről szóló törvényjavaslatot még oly időben a ház elé terjeszteni, hogy annak tárgyalása még a költségvetés tárgyalása előtt lehetséges legyen?

Lónyay. Válaszol, hogy a kormány annak idejében e nagy fontosságú ügyben törvényjavaslatot fog beterjeszteni.

Wahrmann. A miniszter feleletével meg van elégedve.

Miletics Szvetozár interpellálja a miniszterelnököt a felosztott karloviáci szerb congressus tárgyában.

Közöltetni fog a miniszterelnökkel.

Deaky Lajos interpellálja a közmunka-minisztert van-e tudomása arról, hogy a pesti takarékpénztár könyvecskéi biztosítékul az állam által el nem fogadtatnak.

Kerkapolyi válaszol, hogy a nevezett könyvecskéknél biztosítékul leendő elfogadását elrendelte.

A ház a választ tudomásul veszi.

Bogdán Vincze. Kérvényt nyújt be a torontáli árvízkarosultak nevében.

Kiadatik a kérvényi bizottságnak.

Szomjas József, Hets Károly választás ügyében kiküldött vizsgáló biztos az esküt leteszi.

Kerkapolyi miniszter válaszol Helfy interpellációjára a Lévay-féle ügyben. A kormánynak van ez ügyről, tudomása, miután a lapok eléggé bőven és részletesen tárgyalták azt. Határozottan állítja, hogy Lévay kilépésére sem a miniszterelnök, sem a pénzügyminiszter nem volt semmi befolyással. Lévay a 30,000,000 forintnyi kölcsön ügyben megbízva nem volt, a mit e részben a hivatalos lap mondott, az igaz. Az itéletől nincs oka félni. A kormány min-

den tagja felelős, szölo ez alulnem akar kibúni, de a mi a lapokban van, azért nem a miniszter, hanem az illető lapok szerkesztői felelősek. Aki a dolog miben létét nem tudja, kérdezze meg, de ne gyanúsítsa alaptalanul a kormányt s ne árton ez által a nemzetnek.

Helfy. Nemcsak nem gyanúsítja Lévayt, de tisztelettel hajlik meg annak jelleme előtt. Megvan nyugtatva a miniszter válasza által s ohajtja, hogy az a közvéleményt is nyugtassa meg.

Napirend: a választfelirati javaslat tárgyalása.

Lónyay miniszterelnök. Több egy heténél, hogy a vita kezdetét vette, és vége még nem látható be. Az öt felirati javaslat bizonyítja, hogy a pártok közti ellentét nem enyhült. Különös, hogy a szélsőbal úgy tekint magát, mint a közvéleménynek tolmácsa, mint ő felségének legjogosultabb tanácsadója. Ezen pártfelirati javaslatának részletezésébe nem bocsátkozik.

Tisza Kálmánról azt mondja, hogy nem felelt és nem tanult semmit. Az ország két választásban fejezte ki helyeslését azon irány felett, melyet a kormánypárt követ. Údvösnek tartaná, ha a pártok közti éles ellentét megszűnnék s örömmel veszi észre, hogy a balközép egyik vezére, Gyucy Kálmán a kormánypárt törekvéseit sok tekintetben méltányolja. Gyucynek a bankügyre vonatkozó állításait a kormány nevében helyesnek el nem ismeri. Reméli azonban, hogy a bankkérdés akkép fog megoldatni, hogy azzal az ellenzék vezére is meg lesz elégedve. A hadseregnek kettéválasztását a birodalom adott viszonyai közt szölo veszélyesnek tartja. (E beszédet teljesen közölni.)

Legujabb táviratok.

Kragujevác, oct. 7. A fejedelem ma ünnepelesen letette az esküt az alkotmányra. A skupstina Karabiberovits bankárt elnöké és Jovanovicsot alelnökké választá.

Bécs, oct. 7. A „N. Fr. Pr.“-nek távirják Bozenből: A „Tiroler Bote“ közlése a déltiroliaknak a tartománygyűlésen leendő megjelenése felől jámbor óhajtat; mert a déltiroliak ezuttal is tartozkodó politikát fognak követni.

Róma, oct. 7. A „Journal de Rom“ jelenti: Bonnechese bibornoknak azon megbízatása van, hogy a pápát a Rómában maradásra bírja. Mint ugyanazon lap hallja, a bibornok elérte célját, minthogy a pápa el van határozva Rómát semmi esetre sem hagyni el.

Athene, oct. 7. Francia- és Olaszország a görög ministeriumnak a Laurion-kérdésben kibocsátott emlékiratára még nem válaszoltak; a nevezett hatalmak követei azonban hivatalosan kinyilatkoztatták, hogy ezen kérdés felett újabb tárgyalásba nem bocsátkoznak; de azon alternatívát állították fel, hogy a vitás kérdés vagy egy nemzetközi választott bíróság elé adassék, vagy pedig Görögország egyezkedjék ki a társulattal; ez utóbbi alternatíva felett nemsokára alkudozások fognak kezdetni a francia követtel.

Madrid, oct. 7. A kereskedők demonstrálnak a czimiratok megadóztatása ellen. A boltok mind be vannak zárva.

Pauler igazságügyminiszter üdvözlőirata a kolozsvári ügyvéd-egylethez.

7301. szám.

I. M. E.

Ő császári és apost. kir. Felsége f. é. sept. hó 4-én kelt legfelsőbb határozatával engem igazságügyminiszterre kinevezni méltóztatott.

Midőn ennek folytán, hódolva a legfelsőbb rendeletnek, hivatalos működésemet megkezdéném, teszem ezt az előttem álló nehézségek elfogulatlan tudata s a réam háruló felelősségnek teljes érzeté-

ben, mely feladatommá tévé, hogy a bíróságoknak tövénybiztosította függetlenségét fentartsam s örökös az igazságszolgáltatás terén egymásba folyó legfontosabb érdekek fölött.

Igazságszolgálatunk rendezése, akár a büntetőjog terét tekintsem, melyen százados mulasztások helyrehozatala vár reánk, akár a magánjogi törvények rendezését, mely a birodalom túlsó felében felszázad munkálkodását vette igénybe, teendőink hosszú sorát nyitja meg, melyek irányában egyesek működése csak úgy lesz képes óhajtott eredményt felmutatni, ha e működés az igazságszolgáltatás és törvénykezés gyakorlatára s fejlesztésére hivatott szakfértáknak, mint avatott közvéleménynek támogatásában részesül.

Ez jogosít fel, hogy önöket a reánk váró munkában való közreműködésre felhívjam, s azon kérelemmel forduljak e tisztelt együlethez, hogy igazságszolgálatunk a törvényhozás s hivatali elődeim által megalkotott alapon való fejlesztése iránti törekvéseimet szíves támogatásokban részesítve lehetővé tegyék, hogy törvényeink- és igazságszolgáltatásunknak a kor követelményei s hazánk tényleges viszonyainak megfelelő alkotása s rendezése által, hazánkat amaz európai államok közé emeljük, melyeket a többiek sorában jogi viszonyaink rendezettségénél fogva, az első hely méltán megillet.

Fogadják önkök öszinte tiszteletem kifejezése mellett hazafias üdvözlémetet.

Pest, 1872. sept. 8-án.

Pauler Tivadar.

Az erdélyi gazdák második vándorgyűlése.

Dicső-Szent-Márton, oct. 6.

Harmadik nap oct. 5-én, míg akülönböző gazdaságok és szőlőtelep megtekintése végett kinevezett bizottságok, — hivatásukat teljesítendők — elutaztak, azalatt a borbírálok a helyszínen izlelék Küküllőmege neclárait.

Negyedik nap e keverseny, mit inkább nevezhetni az ekékel legszabályosabban dolgozó munkások versenyének. Tíz órák közgyűlés volt, midőn is a díjazásra érdemesnek talált és kiállított tárgyak, valamint a kiküldött bizottságok véleményeinek felolvasása. A megdíjazott műipari tárgyak, termények, gazdasági házi állatok és eselések lajstromát is fogom közölni a következő alkalommal.

Délután 3 órák a közgyűlés folytatott. Hosszadalmas és talán feladatommak nem megfelelő volna a tárgyalat közérdekű dolgokat itt felhozni; mert a ki a nemzeti mezei gazdászatt minden ágában történő mozzanatok iránt érdeklők és ennek barátja, feltalálja „az erdélyi gazdák vándorgyűlésének évkönyvéből,“ melyre kiválólag felhívom az érdeklő olvasók figyelmét, csakis a gyűlés vége felé tett indítványokat akarom némileg — habár röviden is — részletezni.

Egyleti titkár, Gamauf Vilmos, felolvassa a torda-aranyosi gazdasági egyesület titkárának Nagy Dénesnek indítványát, t. i. hogy folyamparti lakószánsulások utján vegyenek gőz-ekét. 2-ik indítvány „az öreg marosmenti méhészfelhívása: „alakítottassék országos méhész-egyesület.“ Azonban mindkét indítvány, mely hosszabb gondolkodást, több oldalú megvitatást igényel, a jövő évi vándorgyűlésre tartott fón.

Harmadik indítvány: „A jövő évi vándorgyűlés Déván tartassék meg.“ Mit a közgyűlés egyhangulag elfogadott.

Hires pomologusunk Nagy Ferencz ur, felhozta, hogy Déva és környékének mind climaticus viszonyai, és geographiai fekvése, mind geológiai képződése csaknem kizárólag egyedüli rendelkezése a borászat. Azonban épen e nemes munkával foglalkozók semmi szakértelemmel nem bírnak, minek kifolyása az, hogy a haladás előtt rájok nézve ez ut el van torlaszolja. Sürgesse tehát az „erdélyi gazdasági egyesület“ a tervbe hozott vinctelér tanító-képezde és kísérleti borászat e helyeni mihamarábbi életbeléptetését.

Bereczki Sándor a pomologia érdekeltébb támogatására hívja fel a közgyűlés figyelmét, mert e nélkül hazánk bort nem termő vidékeinek küldöttjei csak mint szemlélők, nem pedig kiállítók fognak részt venni az ily vándorgyűléseken, mi helyeslőleg fogadtatott, s az általános vélemény oda nyilvánult, hogy e tekintetben is felhívassék a kormány támogatása, mely szempontból vidékenként pomológiai statisztikai adatok gyűjtessenek a miniszteriumhoz felterjesztendők. A gyűlés, s általában a gazdaság barátjai meghívtak a torda-aranyosi — egy hét mulya tartandó — gazdasági tárlatra, miert a gyűlés köszönetet szavazott.

Küküllőmege főispánja, mélt. Szilvassy Sándor ur indítványozza, hogy ezután minden gyűlésen, a megelőzőt vándorgyűlés jegyzőkönyve, — mely leginkább az indítványokra terjed — olvassassék fel, hogy emez annál inkább folytatása lehessen amannak.

Végül az elnök, Pótsa József ur zárbeszédében kiemeli, hogy az oly nagy számmal megjelent és hazánk gazdasági ügyei iránt oly nagy érdeklő viseltető tagok méltó tanui a vándorgyűlés fennállása és szép jövőjének. A napot fényes és kedélyes tánczvigalom zárta be, a melyen az osztályok barátságos mulattak együtt világos viradtig.

Csete György.

Kolozsvár oct. 4. 1872.

A Kolozsvári Hillaria daleyletnek megkésztendő zászlójára adakoztak a következő t. urak: Piger József 1 frt. Filippi Gyula 1 frt. Henrich Gergely 1 frt. Tauffer János 1 frt. Andrasovky Ephraim 1 frt. Husnik János 1 frt. Linder Sándor 1 frt. Fratta Márkus 1 frt. Reinhardt 1 frt. Máday János 1 frt. Dr. Ince István 1 frt. Glauber 1 frt. Gebbel Károly 1 frt. Dietrich 1 frt. Latscher 1 frt. Irk Jenő 1 frt. Winczer Herman 1 frt. Grebe Henrich 1 frt. Hirsfeld 50 kr. Szabó Mihály 1 frt. Russ Ambrus 1 frt. Nedorostek János 1 frt. Fischer 1 frt. Medgyesi János 50 kr. Jakabi Jakab 1 frt. 10 kr. Slavitsék Rajmund 1 frt. Kleimesch Károly 1 frt. Schwendter József 1 frt. Schwendter Sándor 1 frt. Steinwender 1 frt. Orbán József 1 frt. Markbreiter 1 frt. Zimmermann Henrik 5 frt., Veltin Konstantin 1 frt. Molnár János 1 frt. Spinger 1 frt. Helffy 1 frt. Molnár Frigyes 1 frt. Tiska Ferencz 1 frt. Guggerberger Sándor 1 frt. Kutesher 1 frt. Knauer József 1 frt. Petrovits és Czeizberger 1 frt. Schütz József 1 frt. Malik László 5 frt. Wallerstein Gábor 1 frt. Stadler József 50 kr. Májér Sándor 1 frt. Andrasovky Frigyes 1 frt. Fischer Antal 1 frt. schossberger Ede 50 kr. Maczedonffy P. Vincze 1 frt. Gámán Zsigmond 1 frt. Ismeretlen 20 kr. Böhm József 2 frt. Virányi István 1 frt. Bogyo István 1 frt. Mikulich Gottfried 1 frt. Eisner Jakab 1 frt.

1824-ben született, azonban sokkal fiatalabban néz ki koránál, erős testalkatu s jól konservált; arca virágzó, járása egyenes, modora finom.

Tanulmányait befejezvé, mint segédtanár nyert alkalmazást a rennesi kollegiumban, majd az École Normaleba vétetett fel, hol derekasan felhasználta az ott töltött két évet úgy, hogy csak egy évig maradt másodrendű állásban a caeni lyceumban s azután Versaillesba tétetett át, hol ép oly fényes sikert aratott mint Normandiában. Mint Cousin Viktor legjobb tanítványa, folyékonyabb és bőbeszédűbb szónok vált belőle mesterénél s noha mint bölesész alsóbb fokú állást foglalt is el, birt elég talentummal, hogy sokakat meggyőzzön, miszerint egy napon tul fogja őt ragyogni.

Versaillesból az Ecole Normaleba tétetett át mint segédtanár s 1839-ben mint 25 éves fiatal ember helyettesítette Cousin a Sorbonne böleszeti tanszékében. Iteni felolvasásai, melyeket tizenkét éven át tartott, megállapították s egyszersmind kellő határai közé terelték hírnevét. Nyilvánvalóvá lett, hogy Jules Simon ügyes, olvasott és igen szabadelvű ember, de nem elég mélyreható, hogy új, saját böleszeti iskolát alapítson, vagy csak valami különös erőt kölcsönözzön is annak, a melynek ő követője volt, de egyszersmind az is kitént, hogy van tapintata és hajlama a politikára. Sokat beszélt nemzetgazdasági reformról, érintette felolvasásaiban a munkás osztály helyzetét s oly eszméket pengetett, melyek igen merésznek tüntek fel harmincz évvel ezelőt a munka és tőke közötti viszonyról.

Jules Simon e mellett Revue des Deux Mondesnek is szorgalmas munkatársa volt s tudományos értekezleteket tett közzé Platoról, Aristotelesről és az alexandriai iskoláról. 1845-ben a nevelés terén

Pavellich 1 frt. Slama 1 frt. Duliér Ernő 1 frt. Simonich György 1 frt. Gegenbauer József 5 frt. Petrán János 1 frt. Zsigmond Ákos 1 frt. Biásini Domokos 1 frt. Groisz Károly 1 frt. Savara József 50 kr. Kriza Gyula 20 kr. Bachmajer Gyula 30 kr. Entress Kornélius 50 kr. Krémer Sámuel 5 frt. Léhman Gottlieb 1 frt. Klaess József 1 frt. Alt Otto 1 frt. Bandeson 1 frt. Korbuly Bogdán 1 frt. Veiss Mór 1 frt. Folly 1 frt. Csath 20 kr. Faragó 20 kr. Izekutz 20 kr. Teutsch Rezső 1 frt. Vaterliet Ágost 1 frt. Sreithofer János 1 frt. Geisberg Vilmos 1 frt. Ismeretlen 50 kr. Beil Venczel 1 frt. ifj. Nágel Otto 1 frt. Silberberg Henrik 1 frt. Spengl Ede 1 frt. Suchan Venczel 1 frt. Wassinger 20 kr. Kopnika 40 kr. Herbich 1 frt. Reinbold József 30 kr. Spindler Péter 20 kr. Gölner Antal 50 kr. Ölberg Frigyes 20 kr. Stasser Sámuel 1 frt. Vogel Károly 50 kr. Parád Károly 50 kr. Berkes Otto 50 kr. Marczel 1 frt. Miller Vilmos 1 frt. Glöser József 1 frt. Geltch János 1 frt. Philippi Gyula 50 kr. Stark József 1 frt. Molnár 1 frt. Jóvanovics 1 frt. Hoch 2 frt. Szépey 1 frt. Heim Vilmos 1 frt. Valtér Károly 1 frt. NN 50 kr. Andrasovky Ede 50 kr. NN 50 kr. Összesen begyűlt 123 ft 20 kr. A zászló megkésztésénél tényleg közreműködtek a t. Keresztény nővérek, Suchan Venczelné asszonyság és Cserny Adolf ur, egyleti pénztárnok Piger József pedig egy diszes ezüst lyrát adományozott.

Mely összes adakozási közreműködésért a választmány ezennel köszönetét nyilvánítja.

A kolozsvári Hillaria daleyletnek 1872. szeptember 28-án tartott választmányi üléséből.

Kiadta Vajna Victor, titkár.

Külföldi hírek.

A Montenegróval támadt határvillongás tekintetében a porta nagy mérsékletet tanusít. A 3 ezer montenegrói betörését török területre oly cselekménynek tekinti, mely a fejedelemtudta és beleegezése nélkül ment végbe, sazerit egyelőre nem akar megtorló rendszabályokhoz folyamodni. Csak ha a támadás ismételtetnék, vonandja felelősségre a fejedelmet. A nagyvezérnek ily értelemben szerkesztett levele, távirati hírek szerint, már utban van Cetinjébe. Ujabb hírek szerint, a montenegrói fejedelemtudta kíván, mivel a törökök voltak a támadók. Várják a nagyhatalmak közbenjárását.

Bazaine tábornagy ügyében Riviere tk. bevégezte az összes tanuk kihallgatását s így remélhető, hogy a nyilvános tárgyalások november hó folyamán kezdetüket vesztik. Bourbaki, ki a napokban szintén kihallgatott, tegnapelőtt tért vissza Lyonba.

A spanyol kormány által a mult héten a cortesgyűlésben előterjesztett javaslatok közt legfontosabb volt az, mely az ország új védrendszerét alapítja meg. E szervezet az általános védkötelezettség elvén épült. Minden spanyol polgár huszadik évétől a huszonhetedikig katonaköteles, s mivel sem hivatalos, sem magánállás a fölmentés alapjául nem szolgálhat, a papok is hadkötelesek. A három első évet az állandó hadseregben, a nyegyediket és ötödiket az első, a két utolsót a második tartalékban kell leszolgálni; az egy éves önkényzeti rendszer el van fogadva. Az évi hadjutalékok a törvény határozza meg.

szerzett érdemei folytán a becsületrend jelét nyerte, és 1846-ban elég erősnek érezvén magát, hogy saját szárnyan repüljön, képviselő jelöltül ajánlotta magát a Cotes du Nord departementi választóknak mint mérsékelt és alkotmányos ellenzéki a Thiers-fajtából. Itt azonban nem ért célz, mert a papság ellene volt. Tüntetésekert rendeztek ellene; két évvel később ugyanazon választók a legnagyobb lelkesültséggel megválaszták.

Az alkotmányozó nemzetgyűlésben Jules Simon tekintély lett közoktatási dolgokban s rövid időn államtitkárrá választott. Szavazatát mindig a balközép elveinek értelmében adta s beszédei a mérsékelt szabadelvűséget védtek. A juniusi polgarháború alatt a legdicsőretreméltóbb bátorsággal veszélyeztette életét a midőn a felkelők torlaszai elé állott s behatolva a lázadók tanyájára, a békítő szerepét játszotta; ekkor adta ama valóban nemes választ is a forradalmi Barthelémynak, ki durván megragadva karját ezt kiáltá fülébe: „Hát ha úgy bánunk el önnel, mint az áruló Bréaval?“ — „Szeretném, ha azt tennék önök — viszonzá Simon nyugodtan — csak aztán felhagynának a tüze-léssel!“

Jules Simon politikája az államcsinyig inkább elgyűjtő (eclectic) mint republikanus volt; ő is könnyen azt tehetné volna mint annyi más, kik most rágalmozól szegődtek s kik meghajoltak az új császárság előtt azon ürügy alatt, hogy a nép már úgy is szentesítette. Ha így cselekszik, pályája valószínűleg hasonló leend Duruy miniszteréhez s közokt. miniszterül és szenátorul neveztetik ki. Simon azonban nem az az ember volt, a ki elébe helyezné személyes érdekeit a lelkiismeret felszólalásainak. A Sorbonneban a legmerészebb és a legméltóságtelesebb modorban tiltakozott a szabdságon elköve-

— **Király ő felsége**, hir szerint, okt. 8. reggel a gyorsvonattal fog Buda-Pestre érkezni. Auersperg herczeg osztrák miniszterelnök, Lasser és de Pretis miniszterek 7-én este érkeztek meg. Megérkeztek összfűggsben áll (mondja a „P. N.“) a hadügyi budget tárgyalással, mely holnap az osztrák delegációban kezdetét veszi s azon solidaritás külső kifejezésének tekinthető, melylyel a három kormány a hadsereg béke állományának emelése érdekében fellépni készül. Mint halljuk, az alkotmánypárt egyik vezetője azon kísérletet tette, hogy a kormányok e solidaritásával az ellenzék solidaritását állítsa szembe. Oly kísérlet ez, mely ha sikerül, a helyzetet komoly bonyodalmakba sodorja. A terv megindítója valószínűleg nem birt fogalommal annak lehető következményeiről.

— **Ó nmlga a belügyminister** a volt kir. biztossági épületnek egyetemi czélokra való átadásában, minden ide vágó munkálatok megtételében saját távollétében biztossáá rendelkezés alatti belügymin. titkár Lugosy Józsefet nevezé ki. Jobb választást e helyre a nmlgu belügyminister ur csakugyan nem tehetett volna. Lugosy J. urat mind energia s munkabíróképesség, mind tiszta hazafiság méltóvá teszik bármely fontos tiszttel való megbízásra.

— **A Deák-kör** oct. 6-ki esti értekezletén a miniszterelnök jelenté, hogy a felirati vita e héten véget ér, s ha a ház tárgyalja a még benyújtott három törv. javaslatot s megválasztja a horvát regn. deputatio tagjait, jövő héttől kezdve november elejéig a ház szünetelhet. Ez helyesléssel fogadtatván, elhatározatott, hogy ama törv. javaslatok közelebb tüzetlenségen napirendre akár 3 óráig tartó, vagy akár parallelülésben.

— **Az erdélyi képviselők klubja** vagy értekezlete, melynek feladata az erdélyi ügyek, sajtóságos viszonyok megbeszélése volna, sehogys tud vagy akar megalakulni. A legközelebb b. Wodianernél rendezett értekezlet összehívásakor is eleinte vonakodtak, féltek, az elnök választás eredményétől, mert hát vannak, kik minden áron magok akarnának szerepelni, s attól tartanak, hogy a többség a vezérseget másnak nyujtana. Hogy ez ne történjék, mindent elkövetnek, pártoskodnak, különösen a gyöngébbek között, kiket kicsiny dolgokkal is kapacitálhatni vélnek, korteskednek. Denique az ügy ismét áldozatul esik a személyes ámbitióknak.

— **A belügyministeriumban** f. hó 6-án nézte meg és osztályozta a levéltári helyiségeket az e végett kiküldött, általunk is említett bizottság, az udvari kancelláriák, budai helytartótanács és erdélyi főkörmányszék levéltárainak czélba vett egyesítése végett. Mult pénteken pedig tartott a történelmi társulat több tagjaival és más tudósokkal értekezlet a kolozsvári országos levéltár felköltöztetése iránt, szóba jött, hogy a három levéltár egy orsz. levéltári főigazgató alatt három igazgatóval állíttassék össze.

— **Gr. Péchy Manó** ő nmlgához egy-mást érve érkeznek a megyék, főispánok, törvényeszi elnökök, egyes hatóságok és számos magános erdélyiek bucsuiratai, melyekben királyi biztosi működéséért meleg elismeréseket, köszöneteket fejezik ki.

— **A kolozsvári vámbívalati rak-** tett merénylet ellen, a miert is felolvasásai betiltattak.

Mint hogy pedig Simon magánvagyonnal nem birt, vissza ült dolgozó asztala mellé, még mélyebben merült a politikai nemzetgazdaság tanulmányozásába s nem sokára egész sora jelent meg tőle a tudományos munkáknak, melyek közül a „L' Ouvriere“ nagy hirtelenséggel roppant népszerűségre jutott s jelenleg majdnem épen oly olvasott, mint volt első megjelenése alkalmával. Minden felolvasási termet bezárva látván Franciaországban maga előtt, 1855-ben Belgiumba rándult s felolvasásokat tartott Brüsselen. Bruges, Gand és Liégeben, mindenütt a legnagyobb érdeklőséggel hallgatvatván.

A francia kormány intésére azonban a belga kabinet csakhamar gátot vetett felolvasásai elé, mire Simon ismét visszatért Franciaországba, hol 1861-ben ismét zajt ütött St.-Quentin és Verviersben a „munkás lakok“ tárgyában tartott felolvasásaival. A rendőrök kez alatt értésére adta ekkor, hogy a kormány meg nem engedhet semmi mozgalmat a munkások sorának javítása körül, hacsak a császár neve magasztalólag nem említettik, Jules Simon azt válaszolá, hogy ő nem látja be, mi köze volna a Napoleon-névnek a munkáskérdéshez. Ez időtől kezdve szép szerével igyekezett őt megnyerni az udvar; a császárságnak tapintatos józán fel-fogású és felvilágosult emberre volt szüksége, ki átvegye a szegény Roulandtól a közokt. tárczát, Jules Simon azonban következetesen távol tartotta magát a császárságtól. — Mint itél az ország Jules Simon miniszterkedéséről, leginkább kifejezik azt egy iskolatanítónak közelebb mondott eme szavai: „Ő Erckmann-Chatrain műveit küldi meg nekünk, míg Duruytól Téliémaque-ot kaptuk.“

TÁRCZA.

Jules Simon.

— A „D. News“ után. —

Oly ember, ki a politikában inkább kitarás gyakorlása, mint fényes tulajdonok kifejtése által arat sikert, mindig el lehet rá készülvé, hogy mások, a kik nem tudtak zöld ágra vergődni, humbugnak fogják őt kiáltani. Így Jules Simon két zavartelt esztendőn át hordván a közokt. tárczát, a kávéházi politikások egyik kedvence témáját képezi éleztelni hosszas miniszterkedése fölött, a midőn inkább szellemi hajlékonyságát mint elvszilárdságát emelik ki.

Az ily módon éleztelők talán jól tennék, ha meggondolnák, vajjon oly ember, a ki rendkívül nehéz körülmények között két évig volt képes ily megpróbáló állomáson megmaradni, már maga ezen tény által nem bizonyította-e képesnek magát ez állomás megtartására. Az igazat megvallva azonban Jules Simon nem pusztán állomását tartotta meg, de oda vitte ellenét, hogy senki sem végezhette volna e teendőket több tapintattal és kevesebb pártszenvédelelyel, mint épen ő. Tevékeny volt minden fitogtatás nélkül, merész a javításokban a hol szükségét érezte, de igen mérsékelt tekintélyének érvényesítésében s különösen óvakodott régi szokásokat felforgatni pusztán csak újítási vágyból, úgy hogy jelenleg igen nehéz lenne utódot találni helyébe, ki csak felnyiro is elfogadhatónak mutatkozna a nemzetgyűlés mindkét oldaláról a monarchisták és a republikanusok részéről.

Jules Simon (eredetileg Suisse) L' Orientben

tár helyiségek elégtelenségéből származó bajokon oly módon lón segítve, hogy az eddigelé a kolozsvári vámhivatalnál kezelt dohányraktár a dohánygyári épületbe áthelyeztetni rendeltetett, mi által az ezen célra használt helyiségek jövőben a vámraktár számára megnyerettek.

A kecskeméti ipar műkiállításban részt vett iparosok a kiállított művekért nyert jutalmat kolozsvári iparosok következők nyertek: Ferenczi Ignác cipész, ezüst oklevél. Szilágyi Lajos csizmadia, arany oklevél. Piger Károly cipész, lovageszímájáért arany oklevél. Dömzsödi Sándor csizmadia bronz érem. Matucsek József nő cipész bronz érem; Gergely János kerékgyártó, bronz érem; Hancz György könyvkötő arany oklevél; Reich Sándor kötélgyártó bronz érem; Tömösvári Miklós szíjgyártó bronz érem; Cserna István szíjgyártó arany oklevél; Emerling Lipót keztyűs bronz érem; Grébe Henrich férfi szabó ezüst érem; Végh Bálint szűrszabó bronz é.; Beddi István szűts ezüst érem; Balog József szűts bronz é.; Bányai Samu szűts ezüst érem; Proháczy János szűts ezüst érem; Borbély Lajos szűrszabó bronz é.; Jaklovczy János takács arany é.; Veress F. fényképész ezüst é.; Pápai Lajos hangszerműves a. oklevél; Nemesányi Samu női szabó arany oklevél. Hutter Samu lépes mézért aranyoklevél Czeizberger Jakab zsemle aranyoklevél. Szilly Alajos liquer készítő ezüst érem Bányai L. Károly illatszerész arany oklevél Miháisi Mimi kisasszony lengeség munkáért egy arany állandó és arany oklevél, Miháisi Jánosné fonalért egy tallér és ezüst oklevél.

Az állami tanító-képezde megnyitása, tegnap délelőtt 10 órakor ünnepélyesen ment végbe. Mts. Kethely Sándor elnök ur igen szép megnyitó beszédet tartott, melyben kiemelte a népnevelés fontosságát; egyszersmind fölemlíté azt is, hogy a kormány czélszerű intézkedéseket tesz a jövőre nézve, a nagyobb haladás érdekében. Beszéde a képezde tagjai részéről a legnagyobb lelkesedéssel fogadtatott. Pál Ferenc igazgató tanár rövid de velős beszédében körvonalozta azon barátságos viszonyt, melynek tanár és tanító között évközben fenn kell hogy álljon, ha célt érni szándékukban van; egyszersmind buzdított a szorgalomra. A képezde tagjai kedvelt tanárok beszédjét szintén megjelnezték. Ezután megkezdettek az előadások.

A helybeli távirati tanfolyam hallgatóinak szombat délután volt első vizsgálatuk és pedig a gyakorlati, hétfőn délután s rá nyomban kedd reggelén az elméleti. A vizsgáló bizottság előtt a tanfolyam hallgatói közül csak 30-an jelentkeztek, férfiak s nők egyenlően, kik a legszebb eredménnyel állták ki a szigorlatot. Kitérő sikert aratott hét ezek közül, a hat első nő, a legelső pedig Gergely Róza k. a. Jelesek tizenegyen, egyszersint kiképzettek tizenketten valának. A rövid hat heti tanfolyamra e vizsgálat képezi a koronát, mert őszintén szólva, ritka jártasságot mutatnak be az egyes tagok, mind a gyakorlat, mind az elmélet terén. Elismerés illeti különösen a nőket.

Egyetemünk tantermeinek átalakítása folyamatban van, a falfestés is rövid idő alatt megförtéven — remélhető, hogy minden akadály nélkül november elején kezdetüket fogják venni az előadások.

Fogaraszvidéken írja a „Nemere“ a választók összeírásához mentől hamarabb hozzáfognak, miután ez ügyben a főkapitány Pestre idéztetett és utasításokkal látattat el.

A határvidéken a rabló bandák szervezkednek egyre nagyobb számban és máris nyugtalanítják a helységeket. A legszükségesebb intézkedések a csapatok kiirtására már megtették.

Önkéntes tűzoltóink ma délután menet gyakorlatot tartanak. — Az indulás 3 órakor történik Szász-Fenes felé.

A szeben-fogarasz-brassói és a fogarasz-hévíz-kőhalmi gőzmozdonyu vaspálya kiépítése tervét Benedek Gyula és társai a közlekedési miniszteriumhoz benyújtották. Ezen vaspálya, az Olt völgyén haladva össze fogja kötni a keleti vasut szebeni szárnyvonalát a brassói vonallal. Mint halljuk, ezen pályák kiépítési engedélye ki fog adni, csak aztán lássanak is hozzá.

A buda-pesti tűzoltók 1000-dik ör-inspectiójukat nagy ünnepélyességgel ülték meg vasárnap. A belvárosi őrtanya külsejét föllombozták és öles képeket aggattak ki, melyek a tűzoltók működését ábrázolták. Délután összegyűltek az új épület udvarán, hol összegyakorlatokat tartottak. Este fátylással zárták be az ezredik nap ünnepét.

Versenyfutás. M i n a p a Bécs melletti Badenben 500 aranyban fogadott egy huszárhadnagy egy orosz földbirtokossal, hogy ő lőháton egyidejűleg fog megérkezni Bécsbe a helyi gőzössel. Az orosz ráállott a fogadásra, s el is veszté azt, mert a hadnagy 2 perccel még előbb érkezett a matzleindorfi vonalhoz, mint a vonat. Egy óra alatt 3 mérföldet futott.

A madridi híres Escorial palota, nevezetes múkinéseinek legnagyobb részével okt. 2-kán leégett. Csak a könyvtár sikerült megmeneteni.

Szörnyű esemény történt a múlt hónapban Nishni Nowgorodban, a vásárai által híres

orosz városban. Az épen folyamatban volt vásárra tömérdek idegen jelenvén meg, este a színház is szorongásig megtelt s a hölgy-közönség természetesen ékszereinek teljes pompájában tündöklött, — miert ezáltal keservesen kellett lakolniok. A vásárra ugyanis Sz. Pétervárról és Odessából egész csapat tolvaj jelent meg, kik nagyban szokták üzni mesterségüket s természetesen a színházat is fölkeresték. Seregestől, de elegáns uri ruhában jelentek meg és csakhamar készen valának haditervökkel: elosztottak zártszékek közé, páholy-folyosóban a karzatra s midőn mindenki helyén állt, hirtelen erős durranás hallatszott, majd egy második, harmadik és negyedik s egy perc alatt az egész színház sűrű füsttel volt ellepve, a tolvajok pedig torokszakadtukból ordíták: „Tűz van! tűz van!“ Leirhatlan zavar támadt, a közönség az ajtókhöz tödült, de ki nem juthatott, mert a tolvajok elállották az utat s folytonosan „tűz van!“ és „segítség!“ kiáltások között nem mozdultak; a mit vártak, bekövetkezett; dulakodni kezdett a közönség s ekkor a jómadarak minden tartozkodás nélkül neki rohantak a nőknek és férfiaknak, az órákat, arany lánczokat, ékszereket letépdesték s a zavar oly irtóztató, volt, hogy nem lehetett megkülönböztetni, ki a támadó, ki a megtámadott. A rendőrség igyekezett csillapítani a közönséget, de hiába; a tolvajcsapat minden torokból örökre „tűz“et ordított s mindinkább megrémíté a tömeget. Végre katonaság jött s a rend helyre állt, — de akkor már 7 halott és számtalan sebesült hevert a földön, a gaz tolvajok pedig nyom nélkül eltűntek.

Nagy család. A bécsi lapok egy igen nagy csalárról írnak, mely ott a közelebbi hetekben lefolyt. Eichinger lovagnak Hitzingben Neugasse 8. szám alatti nyári lakát egy földbirtokos Triffon Puttizza bérletre ki; az új bérlő miután mintegy 13,000 ft értékű butorral berendezte a lakást, be is költözött egy rokonával. Puttizza fényes háztartást vitt, titkárait óriási összeggel díjazta, azonfelül két szakácsot és nagyszámu oselésdséget tartott, szóval hercegi fényűzéssel élt. A kereskedelmi banknál 100,000 db. Napoleondort letéteményezett és ez összeggel játszott a börzén. A közelebbi napokban beállott baisse következtében Puttizza is annyira károsodott, hogy a nevezett bank vele leszámítolni kényszerült: szerencsére minden érzékenyebb vesztés nélkül. Puttizza, ki báró Ozegovics cs. k. tanácsossal ösmeretségben volt, az alkalommal ugy adta ki magát előtte, mint kinek a köröndön egy 400,000 ft értékű háza van, azon kívül 700,000 ftnyi amerikai papír van birtokában; ez állítása folytán kölcsönözte neki a kért 100,000 ftot. Ez összeget e hó 30-áig lett volna kötelezve megfizetni, Puttizza azonban már 16-án elbocsátotta egész szolgáltatását és ő maga is megszökött. A báró mihamelgyről értesült, azonnal tudósította a rendőrséget; későbbben hirre kapott, hogy Puttizza még másokat is rászédett, s pedig jelentékeny összegig. Jelenleg állítólag Coneglianóban, Udine mellett tartózkodik, ugyanazért elfogatására sürgöny útján tették meg a kellő lépéseket.

Új könyvek Heckenaszt Gusztáv könyvkiadásában ép most jelentek meg.

Az 1847/8-ki törvények a későbbi törvényekben foglalt módosítások szerint kijavítva s a sajtó törvények életbeletétele s az esküdő szék eljárás szabályozása tárgyában kibocsátott magy. kir. min. rendeletekkel kiegészítve. Egybeilleszté Szeniczey Gusztáv nyug. kir. váltófeltörv. bír. Ára 1 ft.

2. A magyar honvédelmi törvények és szervezési és szolgálati szabályok gyűjteménye betűsoros tárgymutatóval ellátva. Ára 1 ft. 20 kr.

3. A köztörvényhatóságok, községek, első folyamadási bíróságok rendezésére vonatkozó törvények, s kir. min. rendeletek gyűjteménye betűsoros tárgymutatóval Szeniczey Gusztáv. Ára 1 ft. 20 kr. o. é.

4. **Az áalom regénye.** írta gf. Zichy Géza. Ára 2 ft. o. é.

Nemzeti színház.

Kedden, oct. 8-án a Csopárdi vigjáték 3 felvonásban írta Sardou. Ezen jó humorral és szikrázó ötletekkel irt vigjátéknak főerde, hogy a comicum a situatiookban van, melyeket a mű alap-eszméjének a csopodárságnak üzelméi folytán fölmerült körülmények idéznek elő. Ez tehát ismét egy sikerült mű és egy élvezetes est vala. A közönség számu közönség eléggé is méltányolási látszott ugy az író, mint a fölfogás és kivitel érdemeit. Halmi Champignac a könnyelmű csopárdi férj szerepében kitűnően működött, szakmájához, ugy látszik, az ily fajtájú szerepörök tartoznak. Boér Emma Camilla, Eichner Anna Constanc, Krasznai Fridolin szerepeivel szintén saját szakmájukban voltak s azokat helyes fölfogással és csinósan is játszták. Mátainak (Rivoro) nem volt ugyan szakmájához tartozó szerepe, de annál inkább érdemel elismerést, mert e bár másodrendű szerepörök egy fölfogását, mint kivitelét illetőleg semmi kívánni valót nem hagyott fenn.

Belügyminiszteri szabályrendelet.

Az 1871. évi 18 t. cz. 74 és 75 §§-ai értelmében a község jegyzői hivatal ellátására előirt képesség beigazolása végett megkívántató szigorlat tárgyai és megtartása módja iránt.

A szigorlat tárgyai:

1. §. A jegyzői szigorlat tárgyat képezik:
a) Az állami közigazgatás szervezetének általános ismerete főbb vonásokban.

b) A községek rendezéséről szóló törvény 1871 évi 18. t. cz. és a törvényhatósági szabályrendeletek.

c) A köztörvényhatóságok rendezéséről, s a nemzetiségi egyenjogúságról szóló törvényeknek (1871. XLII s 1868 XLIV.) ugy szintén törvény szerint a községi hatáskörbe tartozó, vagy a községek érdekeit közelebről érintő ügyeket jelesül közegéségi, építészeti, tűz, víz, ut, és közrendőrségre, a közönség, és rend, s a személy és vagyon biztonság fenntartására, szegények ellátására, községi erdők fenntartására, árva- és gyámhatóság gyakorlatára vonatkozó szabályok és rendeleteknek azon intézkedései, a melyek a községek jogait és kötelességeit, vagy azok ügy és hatáskörét érintik.

d) A községi ügyvitel, háztartás, pénzkezelés, számvétel módjának tüzetes ismerete.

e) Az állami adók szervezete, s az egyenes államadók, jelesül, a föld, ház, jövedelmi, és személyes kereseti adó iránt fenálló törvények, szabályok és rendeletek.

Az adók kivételése, beszedése, biztosítása és behajtására vonatkozó törvények (1868. XXI. és 1870 LV. a) az adók elengedése iránt fenálló intézkedések; a birtok változásoknál szükséges nyilvántartási eljárás.

Az egyenlértek, továbbá az illeték, bélyegtörvény, dohány termelés, egyedárság, szeszégetés, bor és hus fogyasztási adó s a serfőzésre vonatkozó törvények föelveinek ismerete, különös tekintettel az azokban előforduló határidőkre, és azon részletekre, melyek ezen törvények, és szabályok át-hágásainak büntetését tárgyzák.

f) Az 1868. LIV. t. cz. 2. §-a értelmében gyakorolt, s a 9 czim 1. fejezetében szabályozott községi bíraskodási eljárás, ugy szintén a halálesetek felvételében, s a hagyatékoknak a fennebbi törvény 563 §-a értelmében előleges biztosítására vonatkozó intézkedésekben, jelesül a leltározásban való gyakorlati jártasság.

g) A népiskolai közoktatást rendező törvény 1868 XXXVIII. t. cz.

h) A véderőről szóló törvény (1868: XI. t. cz.) végrehajtására, a hadsereg és honvédség tartalékosainak, és szabadságotjainak nyilvántartására vonatkozó utasítás.

i) A mezőrendőri, vadászati és ipartörvények (1840. IX. 1872. VI. s 1872. VIII. t. cz.) a mérték, és súly rendszer alapelvei.

A távirati vonaloknak könnyelmű, vagy rossz akaratú háborítása, és az erre kitézött büntetések iránt fenálló rendeletek.

Az 1859 évi állat egészségügyi szabályrendelet, különös tekintettel a marhavész elleni intézkedésekre.

k) Az utak építésére, fenntartására s a közmunka kezelésére vonatkozó törvények, szabályrendeletek, és utasítások, ezeken felül különösen oly helyeken, melyek közhasználatu vizekkel, csatornákkal, és vízépitményekkel érintkeznek, a vízrendtartására és vízjogra vonatkozó törvények (1840. X. 1871. XXXIX. és XL. t. c.) és rendeletek, s a hajó malmok és hajózás iránt fenálló rendszabályok.

l) Községi-bírósági tanács és képviselői ülések jegyzőkönyveinek vezetésében, községi bírói ítéletek, s ezen bíróság előtt létrejött egyes ségek, az állami, vagy községi közigazgatás körében megkívántató hivatalos jelentések; feljeresztések, bizonyítványok, s egyéb ügyiratok fogalmazásában, a községi leltár, költségvetés számadás szerkesztésében, községi adók kivételében való gyakorlati jártasság.

II. A vizsgáló bizottság.

2. §. A törvényhatóságnak a jegyzői képesség megbíráására hivatott állandó szakbizottsága áll az alispánból, vagy helyetteséből mint elnökből; a törvényhatóság által a hatóság területén levő községekben használt nyelvek ismeretéről, s a községi, és adóügyekbeni jártasságra való tekintettel a helyi körülményeknek megfelelő számban kirendelt bizottsági tagokból.

A vizsgáló bizottságba a törvényhatósági bizottság és tisztviselői kar tagjain kívül más szakértő egyének például: pénzügyi tisztviselők stb. is felvételhetnek.

A vizsgáló bizottság működési köre hat évig tart, az időközben megürült helyek időnkint betöltetnek.

3. §. Minden vizsgálatnál az elnökön kívül négy bizottsági tag jelenléte szükséges, kik a vizsgálatra a jelölt nyelvismeretéről a 2-dik §-ban fellemlített szakképességre való tekintettel az elnök

által vizsgálatot megelőzőleg legalább három nappal hivatnak meg.

4. §. A vizsgálatban azonban nem vehetnek részt, a bizottság azon tagjai, kik a szigorlóval felvagy lemenő ágban, vagy negyed izig oldal rokon ságban, avagy másod izig sógorságban, továbbá fogadott szülői vagy fogadott gyermeki, gyámsági, vagy gondnoksági viszonyban állnak.

III. A szigorlat megtartási módja.

5. §. A ki a jegyzői szigorlatot letenni kívánja tartozik e végett az alispánhoz, vagy helyetteséhez mint a vizsgáló bizottság elnökéhez folyamodni, nyelvismereteit megjelölni, és hiteles bizonyítványokkal igazolni, hogy

a) magyar állam polgára

b) legalább 22 éves vagy nagykorusított.

6. Ha a fennebbi szakaszban felsorolt kellek beigazolva, az alispán vagy helyettese a szigorlat letételére a beadott bizonyítványok sorrendje szerint határ időt tűz ki, ellenkező esetben pedig folyamodó azon hiányok megjelölése mellett melyek miatt szigorlatra nem bocsátható, indokolt határozattal elutasítja.

Az elutasító határozat ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt felfolnamodványt adhatni be az alispánhoz, ki azt folyamodó bizonyítványával együtt nyolcz nap alatt véleményes jelentése kíséretében a belügyminiszterhez felterjeszti.

7. §. A jegyzői szigorlat írásbeli és szóbeli.

8. §. A szóbeli vizsgálatot megelőzi az írásbeli, mely az 1-ső §-ban felsorolt tárgyak körébe tartozó feladványoknak írásbeli kidolgozásában áll, mely alkalommal a jelölt, a vizsgáló bizottság által előre nagyobb számban elkészített, és három különböző feladványt tartalmazó tételéből egyet sora szerint választván, az azon lévő feladványokat az e végre kijelölt helyiségben az elnök által megbízott egyik bizottsági tag felügyelete alatt még azon napon kidolgozni, s az ügyelő bizottsági tagnak átadni köteles.

A feladvány kidolgozásának befejeztéig a jelölt senkivel sem érintkezhetik, de a szükséges törvénykönyvek rendelkezésére adatk.

9. §. A vizsgáló bizottság az írásbeli dolgozatokat következő napon megbíráván, azok felett titkos szavazás útján szótöbbséggel határoz, melynél a szavazatok egyenlősége esetében az elnök szavazata dönt, s ha ez uton a munkálatot jónak találta, a jelöltet azonnal a szóbeli szigorlatra bocsátja, ellenkező esetben pedig a szigorlat ismétlésére 3—6 havi újabb határidőt tűz ki.

10. §. A szóbeli szigorlat nyilvánosan tartatik, az írásbeli feladványok és dolgozatok lényegének előadásban, s a vizsgáló bizottság tagjai és elnöke által az 1-ső §-ban megjelölt tárgyak körében tett kérdések szóbeli megfejtésében áll, e szigorlat a szigorlónak a törvényhatóság jegyzőkönyvi nyelvén felül a törvényhatóság területén divatozó más nyelvek egyikében való jártasságára is kiterjesztendő.

11. §. A szóbeli szigorlat bevégeztével a bizottság a szigorló képessége fölött zárt ülésben 9. §-ban megjelölt módon szótöbbséggel határoz, határozatát azonnal nyilvánosan kihirdeti, s ha a jelöltet képesítettek találta, erről neki a bizottság összes tagjainak aláírásával, s a törvényhatóság pecsétjével ellátott bizonyítványt állít ki; ellenkező esetben a szigorlat ismétlésére 3—6 havi újabb határidőt tűz ki.

12. §. A képességi bizonyítványban, különben minden más képességi osztályozás mellőzésével mindig világosan kiteendő, mely nyelven vagy nyelveken tett szigorlatot, és általított képesnek a jegyzői hivatal ellátására.

13. §. A szigorlat letételéért külön díj nem jár, azonban a megvizsgált a képességi bizonyítvány kiszolgáltatása alkalmával a bizonyítványra szükséges bélyeg árán felül, a jegyzői nyugdíj alap javára öt ftot meg nem haladó járuléki fizetésére kötelezhető.

14. §. A vizsgáló bizottság minden esetben végérvényesen határoz, s határozata ellen sem fel folyamodásnak, sem semminemű jogorvoslatnak helye nincsen.

15. §. A vizsgáló bizottság a szigorlatoknál rendes jegyzőkönyvet vezet, melyben a jelenlevő bizottsági tagok nevei, a szigorló neve, kora, születési helye, s a hozott határozatok röviden, a kiállított képességi bizonyítvány pedig egész terjedelmében feljegyzendők.

IV. Átmeneti intézkedések.

16. §. A jelenleg alkalmazásban levő jegyzők közül, kik az 1871: XVIII. t. cz. 75. §. végpontja szerint a szigorlat alól felmentve nincsenek, az 5. §-ban felhozott kellek beigazolása nélkül szigorlatra bocsátandók, s azt legkésőbb 1873. évi március végéig letenni kötelesek, s ezen határidő lejártával azoknak állomása, kik a szigorlatot addig le nem tennék, vagy a jegyzői hivatal ellátására ismételt szigorlat után sem találtatának képeseknek, újabb választás útján lesz betöltendő.

Pest, 1872. szeptember 25.

Tóth Vilmos.

Felölös szerkesztő Sándor János.

1221 1872. (573) 3—3
Hirdetmény.
 A marosújvári m. k. sobánya-hivatal részére az 1873-ik évben szükséges termények és anyagok beszerzése tekintetéből jelen év **október 28-án** d. e. 10 órákor, fennemlített sobánya irodájában írásbeli árlejtés fog tartani. A kellekek következők:

4500 bécsi mérő elegybuza, egy rész rozs, két rész tisztabuza, melynek sulya 82 bécsi ö kell hogy legyen.
 2500 bécsi mérő tisztán rostált ép és száraz 80 ö kukuricza.
 250 bécsi mázsa tiszta fagygyertya, fontonként össze fűzve.
 40 bécsi mázsa kétszer tisztított gépolaj.
 20 bécsi mázsa kétszer tisztított repce olaj.
 4 bécsi mázsa tiszta salak nélküli fagyú.
 50 bécsi mázsa kétszer tisztított amerikai petroleum.

4 bécsi mázsa finom koosikenőcs.
 A kötlevel, vagy árlejtés pontjai a rendes irodai órákban megtekinthetők.
 Az árlejtéshez hozzá szállani kívánók kötelesek 50 kr. bélyeggel ellátott ajánlatukhoz 5% bánatpént csatolni.
 Utóajánlatok nem fogadtatnak el.
 A m. k. sobánya hivatal.
 M.-Ujvárt, 1872 október 3-kán.

Fogfájást bármily heves természetűt azonnal tartósan megszüntet a híres, és a főgyógyászati bizottság által elfogadott **LITON**, ha más szer nem használ. 36 és 60 kros üvegekben kapható Kolozsvárt Wolff J. gyógyszeriarában (554) 2—8

Orvosság nélkül.
 (531) 31—48
MELL- és TÜDŐ-
 betegek természetes uton, még reményvesztett az orvosok által gyógyíthatatlannak nyilvánított esetekben is gyökérenes kigyógyulnak
orvosság nélkül.
 A betegség részletes leírására bővebben felel levélben
J. H. Fickert, Dir. Berlin, Wall-Strasse No. 23.
 A levélhez 5 ft. o. é. melléklendő.
 Orvosság nélkül.

Orvosság nélkül.
 (522) 8—12
Ep most jelent meg
32-ik kiadása
 a világhírű, tanulságos könyvnek
a „Személyes oltalom”
 Laurentius-tól, horitékba lepecsételve.
 Ezerszeresen behíányzott segély- és orvoslát (20 évi tapasztalat) a férfinen **elerőtlenedéseinek**, az üfertőztetés következményeinek és a neml Kicsapongásoknak. Kapható minden könyvkereskedés utján Bécsben Pohan Károly-nál Wollzeile 33. Ára 2 ft 40 kr. o. é., postán megküldve 2 ft 50 kr. o. é.
 Szegényeknek, ha ezt bizonyítvánnyal tanúsítják s egyenesen hozzám fordulnak — ingyen Laurentius.
 A számtalan utánzásoktól és a könyv kivonataitól különösen pedigazonlapró mocsok-iratoktól, melyek az ifjuságbarát, önfentartás és hasonló czimrk alatt szinte minden lapban piaci lármával kínálatnak jóakarólag övök Azért arra kell ügyelni, hogy valódi kiadását kapják az **eredeti kiadást Laurentiustól**, mely nyolczadrét kötet, 232 lapon 60 bonoztani aczelmetszetű képlettel s a szerző névjegyével ellátott bélyeggel van lepecsételve.

(533) 15—16.
THEA és RUM
 MANDL A. U.
 porosz királyi udvari szállítónál
BRÜNN-ben.
 Családi thea fontja 2 ft, 2 ft 50 kr., egész 3 ft.
 Karaván thea „ 4 ft, 5 ft, 6 ft, egész 8 ft.
 Cuba-rum, igen finom, kupája palaczkkal együtt 1 ft.
 Jamaica-rum palaczkkal 80 kr., egész 2 ft 20 kr.
 Francia liqueurek, u. m. Anisette, Curaçao, Crème de Rose, Vanille, Kömény, sat., sat. palaczk számra 1 ft 20 kr.
 Hollandi liqueurek palaczk számra 2—3 ft.
 Muszka Allash porcellán kancsóokban 70 krtól 2 ft 40 krig.
 Szállítás vidékre utánvét mellett.
Árjegyzékek, kívánatra, ingyen küldetnek meg.

Megjelent és Demjén László
 könyvkereskedésében Kolozsvárt és általa minden könyvárusnál kapható:
Kolozsvár története.
 Első kötet.
 Oklevél-tárral. (I.) Ős- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
 Egy külön kötet világoztató rajzokkal. (36 tábla.)
Irta Jakab Elek.
 Ára 10 frt. (327)
 E mindez tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város és munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós írba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az ujabkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne buvárkodni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.
Demjén László.

KERESZTESY PÁL
 első kolozsvári
PAPÍR-, IRÓ-, RAJZ- és FESTÉSZETI RAKTÁRÁT
 ez idény beálltával különös figyelmébe ajánlja úgy a helybeli, valamint a vidéki t. közönségnek, miszerint minden az írás-rajz- és festészethez megkívántató tárgyakat a legelső és hitelesb forrásokból szerezvén be, oly dús és nagy választékban állítja elő, hogy Kolozsvár összes közönsége már is oda nyilatkozván, hogy egy ilyforma **papír-üzlet Kolozsvár városának „büszkesége.”**
 (564) 9—*

A kolozsvári
hitelbank és zálogkölcöntársulat
 elfogad
 készpénz betételeket 100 frttól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az **angol-magyar banknál**. A kamatok 3 havonként fizetnek.
 A bank **kölcsönöket** ad mindenemü értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.
Leszámitól váltókat; vesz értékpapirokat.
Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.
Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frttól kezdve telek-**könyvezett** birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.
 Egyszersmind jelentjük, hogy az „**első magyar**” általános biztosító társaság főügynökségének vezetését elvállalván, elfogadunk mindenemü **tűz-, jég- és életbiztosítást.**
az igazgatóság.
 (21) 74—*

3—4 10/10 (372)
Dr. J. G. POPP
Anatherin-szájvize,
 kitünő minden rosz szájbiz ellen, származzék az bár mesterséges vagy odvas fogaktól, avagy dohány szagtól.
 Feljúlmulatlan beteges, könnyen vérző foghus, csúszos fogbajok, a foghus porhadása és eltünése ellen, különösen előhaladt életkorban, a midőn az időváltozás iránt különös érzékenységgel bír.
 Igen becses, midőn a fogak lazán fekszenek, oly baj, a melyben annyi görvélyes szenved, továbbá fogfájás esetében, a melyet azonnal enyhít s ismétlődését meggátolja.
 Általában legjobb szer, a mit a fogak és a foghus tisztán és egészséges állapotban tartására használhatni.
 Egy palaczk ára 1 ft 40 kr.
Dr. Popp J. G.
Anatherin-fogpépe.
 Ezen fogpép a legkényelmesebb fogtisztító szer, mert nem tartalmaz semmiféle egészségellenes anyagot; az ásványi részek a fogak zománczára batnak, a nélkül, hogy azokat megtámadnának, valamint a pép létszeres vegyreszei tisztítólag, úgy a mázt, mint a nyálhártyákat felfrisítik és élénkítik, a szájrészeket az égény-olajok által megfrissítik, a fogak fehérségét és tisztaságát emelik.
 Különösen ajánlható szárazon és vizen utazóknak, mert sem el nem ömölhetik, sem a naponta nedves használat által nem romlik el.
 Egy doboz ára 1 ft 22 kr.
 Kaphatók: Kolozsvárt **Binder J.**, dr. **Hintz Gy.**, **Engel J.** és **Wolf** gyógyszerészek és **Karváy J.** Tordán; **Wolf** gyógyszer. Deesen; **Krémmer Sámuel** és **Both** gyógyszer. Déván; **Bosniaki** és **Gergely** s **Lenyel** gyógyszer. Medgyesen; **Folbert** gyógyszer. N.-Egyeden; **Oberth J.** gyógyszer. M.-Vásárhely; **Fogarasy D.** Szászvárosban; **Leonhardt**. Sz.-Zelgenben; **Trnugot** és **Wachner** Zilahon; **Weisz** gyógyszer. Szilágy-Somlyón; **R. Tarsa Ign.** Szamosújvárt; **Placintör** és **Ha** gyógyszer. Bethlenben; **Bernárdi** gyógyszer. B.-Hunyadon; **Holzer** gyógyszer. Tekében; **Wagner** gyógyszer. Gy.-Fehérvárt; **Biró M.** gyógy. és **Csiky K.** Balázsfalván; **C. Schieszl** gyógyszer. Bözörményben; **Lányi J.** gyógyszer. Nagy-Bányán; **Papp** gyógyszer. Nagy-Károlyban; **Jellinek** gyógyszer. Szinyér-Váralján; **Gerber** gyógyszer. N.-Szébenben; **Sill Mih.**, **Müller** gyógyszer. **Zóher**, **Steiner**. Brassóban; **Fabik** gyógyszer., **Jekelius** gyógyszer. Segesvárt; **Teutsch J. B.** Missebacher. Beszterczen; **Dietrich** és **Fleischer**, **Tergovita Ed.**, **Nussbeck**, **Textoris G. M.** Gy.-Szt.-Miklósban; **Mikó M. Sz.**-Udvarhely; **Beczási Ern.**, **Temmer E.** Brassóban; v. **Müller** gyógyszer. uraknál.

MELLEKKERESET
 nyújtatik azonnal uraknak és nőknek, a kiknek az itteni lakosság közt **terjedelmes ismerete van. Sem előleges kiadás. se költség csak munkásság kívánatik.**
 Ajánlatokat „**Verdienst**” 5. jel alatt, továbbküldés végett elfogad bérmentesen e lap szerkesztősége.
 (560) 2—2

Már november 5-kén lesz a **SALZBURGI KÖLCÖN-SORSJEGYEK** huzása.
 Ezen lottó-kölcson 1.726.300 forintot tesz o. é. s évenként tartandó kisorsolások által 3.952.980 o. é. forint tetemes összeggel fog visszafizettetni.
Minden sorsjegynek legalább 30 frtot kell nyernie.
 Évenként 5 huzás van 40,000, 30,000, 15,000, 15,000, 15,000 ft. stb. főnyereményekkel, s a sorsjegyek minden lehető biztosítékot nyújtanak, mert Salzburg tartományi főváros összes vagyonával, valamint minden jövedékeivel és jövedelmező jogaival kezkesedik a kihuzott sorsjegyek pontos beváltásáról.
Egy eredeti salzburgi sorsjegy ára 26 frt. o. é.
 Hogy képes legyen mindenki ily sorsjegyeket szerezni, részletfizetés mellett is eladjuk azokat, csak **1 frt.** felpénz (bélyeg egyszer s mindenkorra 19 kr.) mellett **30 frtért** úgy, hogy **havonként csupán 1 frtot kell fizetni**, s a sorsjegy árának lefizetése után kiszolgáltatik az eredeti salzburgi sorsjegy.
A fizetés tartama alatt egyedül játszik a résztvevő minden nyerevényre.
A bécsi cs. kir. szab. kereskedelmi bank váltó irodája,
 ezelőtt **Sothen C. János** Bécsben, Graben 13 sz.
 (572) 2—6